Nota reserves en voorzieningen
Gemeente Heerenveen
2026-2029

versie raad 06012026

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1 Doelstelling 3
1.2 Wettelijk kader 3
1.3 Onderscheid tussen reserves en voorzieningen 3
1.4 Leeswijzer 3
1.5 Begrippenlijst 4
2. Reserves 5
2.1 Reserves en hun functie 5
2.2 Criteria voor het vormen van reserves 5
2.3 Mutaties reserves 6
2.4 Wijzigen van doel of bestemming en opheffen reserves 7
2.5 Overige spelregels reserves 7
2.5.1 Waardering reserves 7
2.5.2. Ondergrens algemene reserve 7
2.5.3 Incidentele baten en lasten via algemene reserve 7
2.5.4 Herijking reserves 7
3. Voorzieningen 8
3.1 Voorzieningen en hun functie 8
3.1.1 Voor verplichtingen, verliezen en risico's 8
3.1.2 Egalisatievoorzieningen 8
3.1.3 Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden 9
3.2 Mutaties voorzieningen 9
3.3 Opheffen voorzieningen 9
3.4 Overige spelregels voorzieningen 9
3.5 Voorzieningen aan de activakant van de balans 10
4 Slotbepalingen 10
Bijlage 1: overzicht reserves 11
Bijlage 2: overzicht voorzieningen 16
Bijlage 3: toetsingskader bestemmingsreserves 21

1. Inleiding

Een keer in de vier jaar stelt de raad een nieuwe nota reserves en voorzieningen vast, op grond van de financiële verordening. De oude nota loopt tot en met 2025. Deze nieuwe nota is geldig vanaf 1 januari 2026.

1.1 Doelstelling

De nota reserves en voorzieningen is primair bedoeld als instrument ten behoeve van de kader stellende rol van de raad. Het doel van deze nota is:

- Informatie geven over de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) over reserves en voorzieningen;
- Afspraken maken over welke reserves en voorzieningen worden ingesteld en hoe deze in de gemeentelijke administratie moeten worden vastgelegd en verantwoord;
- Kaders en spelregels vast te stellen met betrekking tot bestemmingsreserves wat leidt tot zowel versterking van de rol van de raad, als tot een transparant en consequent financieel beleid.

1.2 Wettelijk kader

Deze nota sluit aan bij de Gemeentewet (artikel 212) en bij het BBV. De kaders voor reserves en voorzieningen staan in artikel 41 tot en met 45, 49, 54 en 55 BBV (bijlage 4). Over de toepassing van het BBV is de afgelopen jaren van de Commissie BBV aan de hand van praktijkcases veel informatie beschikbaar gekomen. In deze nota wordt daarmee rekening gehouden. Met het aanbieden van deze nota aan de raad voldoen weaan artikel 15 van de Financiële verordening.

1.3 Onderscheid tussen reserves en voorzieningen

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat een aantal artikelen die betrekking hebben op de gemeentelijke reserves en voorzieningen. Reserves en voorzieningen worden vaak in één adem genoemd.

Toch is er een wezenlijk onderscheid. Reserves zijn vrij besteedbaar en zijn bestemd voor het afdekken van risico’s, het egaliseren van baten en lasten en het dekken van incidenteel beleid. Reserveren is daarbij een vorm van sparen. Meestal gaat het om zaken die niet direct in de exploitatie kunnen worden opgevangen en die incidenteel van aard zijn. De gemeenteraad kan aan reserves een bepaalde bestemming geven of de bestemming wijzigen.

Bij voorzieningen ligt dat anders. Voorzieningen worden gevormd voor met name verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. De raad kan de bestemming van voorzieningen niet wijzigen. Bij een voorziening voor tariefs- of kostenegalisatie kan de raad het beleidskader wijzigen dat als basis dient voor deze voorzieningen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 en 3 wordt ingegaan op (de vorming van) de reserves en voorzieningen, de achtergrond en de bijbehorende regelgeving en spelregels binnen onze gemeente. In deze nota wordt niet ingegaan op de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen. Hiervoor is de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2025-2028 en tevens wordt hierover jaarlijks gerapporteerd in de jaarrekening en de begroting

1.5 Begrippenlijst

De **balans** is het overzicht van bezittingen, schulden en het eigen vermogen op een bepaald moment. Op de balans zie je hoe de bezittingen gefinancierd zijn en hoe de financiële positie van de gemeente is. De rechterkant van de balans (creditzijde) bevat de passiva: het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen, onderverdeeld in voorzieningen, vaste schulden, vlottende schulden en verplichtingen die volgend jaar tot betaling komen (overlopende passiva).

Het **eigen vermogen** is een post op de balans en wordt gevormd door de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat. De omvang van het eigen vermogen wordt bepaald door het saldo van bezittingen en schulden.

Een **bestemmingsreserve** is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. De bestemmingsreserves zijn onderdeel van het eigen vermogen.

Egalisatiereserves zijn een vorm van bestemmingsreserve met als doel ongewenste schommelingen in baten en lasten (tijdelijk) op te kunnen vangen.

Voorzieningen zijn gevormd voor (1) verplichtingen, verliezen en risico's die onzeker zijn, maar redelijkerwijs te schatten, (2) het gelijkmatig verdelen van kosten (van vervangingsinvesteringen) die in een volgend jaar worden gemaakt (waarvoor een heffing wordt geheven) en (3) van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen.

De **solvabiliteit** geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt door de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal (totale vermogen): hoe hoger het eigen vermogen, hoe beter de solvabiliteit.

Weerstandscapaciteit kan in twee typen worden onderscheiden:

a. Beschikbare weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

b. Benodigde weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden die tenminste aanwezig moeten zijn om geïnventariseerde financiële risico's op te kunnen vangen.

Weerstandsvermogen is "de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om de financiële gevolgen van risico's op te vangen". De benodigde weerstandscapaciteit (nodig om risico's op te vangen) wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. We noemen dit ook wel de Weerstandsratio of de ratio weerstandsvermogen.

2. Reserves

2.1 Reserves en hun functie

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen van de gemeente zijn aan te merken.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is geregeld dat op de balans het onderscheid wordt gemaakt in de:

- Algemene reserve
- Bestemmingsreserves

2.2 Criteria voor het vormen van reserves

Het instellen van reserves is in het kader van het budgetrecht een bevoegdheid van de raad.

De algemene reserve is de reserve waar geen bestemming aan is gegeven met een permanent karakter. De algemene reserve dient als buffer voor financiële tegenvallers en risico's. Normaliter bevat de algemene reserve een vrij te besteden deel: het deel wat niet nodig is om als weerstandsvermogen te dienen. En een beklemd deel: het deel wat nodig is om als weerstandsvermogen te dienen.

Bestemmingsreserves worden gevormd om een bepaald doel te realiseren of om ongewenste -tijdelijke- schommelingen in lasten en baten te egaliseren. Bestemmingsreserves hebben dan ook veelal een dekkingsfunctie en in een enkel geval een tijdelijke egalisatie functie of een specifieke bufferfunctie.

Om te voorkomen dat er onnodig middelen worden vastgelegd moet een bewuste afweging en onderbouwing ten grondslag liggen aan de instelling van een reserve.

Bij het instellen van reserves stellen we de volgende criteria vast:

- het instellen van een reserve dient via een raadsbesluit plaats te vinden (het is immers het recht van de raad);
- in het raadsbesluit moet worden aangegeven:
  - het specifieke (bestedings)doel waarvoor de reserve wordt gevormd
  - het begrotingsprogramma waaraan dit doel bijdraagt, plus het verband met één of meer doelen uit dat programma
  - het bestedingsplan, waaronder de onderbouwing, de voeding en de wijze van stortingen en onttrekkingen
  - de functie van de reserve: buffer, egalisatie, dekking
  - een onderbouwde noodzaak waaruit blijkt dat verantwoording in en/of dekking uit de reguliere exploitatie onmogelijk of onwenselijk is.
  - de maximale omvang van de reserve (plafond)
  - een standaard maximale looptijd van 4 jaar, waarna de bestemmingsreserve vrij valt ten gunste van de algemene middelen. Hierop kunnen uitzonderingen zijn.
  - in het geval het een egalisatiereserve betreft wordt vastgesteld van welke specifieke activiteiten, taakvelden of thema's overschotten en tekorten ten gunste of ten laste van de reserve komen.
  - voor egalisatiereserves van investeringen met maatschappelijk nut geldt dat de bijdrage uit de reserve beschikbaar komt op het moment dat de investering is uitgevoerd, met inachtneming van de maximale looptijd van de reserve.
  - voor egalisatiereserves van investeringen met economisch nut geldt dat de jaarlijkse afschrijvingslasten "gematched" worden met een onttrekking aan de

reserve. Het moment dat de investering volledig is afgeschreven is de stand van de reserve nihil. De reserve wordt op dat moment opgeheven.

2.3 Mutaties reserves

Het toevoegen en onttrekken aan reserves is een bevoegdheid van de raad. Hierbij gelden de volgende criteria:

Toevoegingen

• Toevoegingen aan reserves worden in de jaarrekening verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begroting door de raad is goedgekeurd. Indien hiervan wordt afgeweken -bijvoorbeeld doordat de maximale omvang van de reserve wordt overschreden- vindt er een aangepaste storting plaats en wordt de raad hierover geïnformeerd bij -de besluitvorming van- de jaarrekening;

• Toevoegingen aan reserves worden door de raad goedgekeurd via de begroting, een begrotingswijziging, via vooraf vastgestelde spelregels of door besluitvorming bij de jaarrekening.

Onttrekkingen

• Onttrekkingen aan reserves worden door de raad goedgekeurd via de begroting, een begrotingswijziging, vooraf vastgestelde spelregels of door besluitvorming bij de jaarrekening.

• Als blijkt dat er, voor het beoogde doel, meer dekking nodig is dan begroot, wordt de raad daarover vooraf geïnformeerd conform de spelregels in de financiële verordening (anno 2025, bij een overschrijding van meer dan € 50.000)

• Onttrekkingen mogen niet tot gevolg hebben dat de reserve negatief wordt.

• Uitgaven die worden gedaan ten laste van een reserve, dienen in principe incidenteel van aard te zijn omdat de reserve eindig is. Als de reserve is besteed, zijn er geen middelen die deze uitgaven kunnen opvangen.

Egalisatiereserves

Specifiek voor egalisatiereserves geldt dat tekorten en overschotten voor het vastgestelde doel onttrokken of toegevoegd worden zonder dat daarvoor een afzonderlijk raadsbesluit noodzakelijk is. De toevoegingen en onttrekkingen aan egalisatiereserves worden via de vaststelling van de jaarrekening door de raad geautoriseerd.

Resultaat bestemming

De algemene reserve wordt gevoed door incidentele mutaties en overschotten en/of tekorten op begrotingsbasis. Op jaarrekeningbasis worden uiteindelijke overschotten of tekorten op de exploitatie gestort respectievelijk onttrokken aan de algemene reserve, als geen andere dekkingsmiddelen voorhanden zijn.

Het college stelt daartoe een voorstel op aan de raad bij het aanbieden van de jaarrekening. Na besluitvorming door de raad wordt dit verwerkt.

2.4 Wijzigen van doel of bestemming en opheffen reserves

De gemeenteraad besluit, al dan niet op voorstel van het college, over het wijzigen van het doel (bestemming) of het opheffen van reserves. Hierbij gelden de volgende criteria:

- De raad besluit het doel (bestemming) van reserves geheel of gedeeltelijk te wijzigen, voor zover hiervoor nog geen externe verplichtingen zijn aangegaan.
- Opheffing vindt plaats als het geformuleerde doel is gerealiseerd, wanneer het beoogde doel niet meer van toepassing of wenselijk is of als de reserve is uitgeput.
- Na het besluit tot opheffen van een reserve vloeien de resterende middelen naar de algemene reserve, tenzij door de raad anders wordt bepaald.

2.5 Overige spelregels reserves

2.5.1 Waardering reserves

Reserves worden op basis van het BBV gewaardeerd tegen nominale (oorspronkelijke) waarde. Er wordt geen rente toegerekend aan de reserves.

2.5.2. Ondergrens algemene reserve

In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2025-2028 zijn de beleidsuitgangspunten voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen voor de gemeente vastgelegd. Daarin is bepaald dat de gemeente Heerenveen streeft naar een “voldoende” weerstandsvermogen (ratio tussen 1,0 - 1,4) voor de eerste jaarschijf. In deze nota is daarnaast ook vastgelegd dat de algemene reserve -uit oogpunt van weerstandsvermogen- een ondergrens kent van € 15 miljoen. Komt de reserve onder deze grens (en is geen zicht op duurzaam herstel) dan dient de gemeente maatregelen te treffen.

2.5.3 Incidentele baten en lasten via algemene reserve

Binnen de gemeente Heerenveen wordt de algemene reserve gebruikt om onderscheid aan te brengen tussen het incidentele en structurele begrotingssaldo: incidentele baten en lasten lopen **altijd** via de algemene reserve (als ze niet ten laste van een bestemmingsreserve komen). Het gevolg daarvan is dat er meer administratieve boekingen zijn ten bate en laste van de algemene reserve. Omdat dit een relatief makkelijke methode is om het structurele en incidentele saldo te bepalen -wat naast wenselijk ook vanuit het kader van financieel toezicht verplicht is- handhaven we de keuze voor deze methode.

2.5.4 Herijking reserves

Zoals vastgelegd in de Financiële Verordening wordt minimaal één keer in de vier jaar een nota reserves en voorzieningen aan de raad voorgelegd. Op dat moment vindt een herijking plaats van alle bestemmingsreserves. Dit houdt in dat nagegaan wordt of het doel van de bestemmingsreserve nog steeds bestaat. Bovendien wordt vastgesteld of de hoogte van de bestemmingsreserve in overeenstemming is met de te verwachten uitgaven.

Daarnaast kunnen ook tussentijds, bijvoorbeeld bij de begroting en jaarrekening, bestemmingsreserves worden herzien. Nagegaan wordt of het doel nog steeds bestaat en of de hoogte van de reserves nog in overeenstemming is met de te verwachten uitgaven.

In bijlage 1 treft u een actueel overzicht van de huidige reserves, met daarbij het doel en de hoogte van de betreffende reserve.

3. Voorzieningen

3.1 Voorzieningen en hun functie

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en zijn niet vrij besteedbaar. De vorming van voorzieningen is veel dwingender voorgeschreven door het BBV dan de vorming van reserves. Het BBV kent grofweg drie soorten voorzieningen:

1. Voor verplichtingen, verliezen
2. Egalisatievoorzieningen
3. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

3.1.1 Voor verplichtingen, verliezen en risico's

Het betreft hier voorzieningen voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten; en op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. Hierbij kan gedacht worden aan een voorziening wethouderspensioenen of een voorziening voor achterstallig onderhoud.

3.1.2 Egalisatievoorzieningen

Het betreft hier voorzieningen voor kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (lees: onderhoudsvoorzieningen) *of*

het betreft voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven (lees: investeringen in afval en riolering).

De eerste categorie van voorzieningen, de onderhoudsvoorzieningen, dienen expliciet door de raad worden ingesteld en kennen een aantal voorwaarden:

- Instelling en voeding gebeurt op basis van een vastgesteld meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van het betreffende kapitaalgoed
- Het onderhoud- of beheerplan dient een periode van (minimaal) 10 jaar te bestrijken
- Het onderhoud- of beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd (minimaal eenmaal in de vijf jaar).
- Bij de vaststelling van het onderhoud- of beheerplan wordt het te hanteren kwaliteitsniveau vastgesteld. De achterliggende gedachte hiervan is dat indien de hoogte van de onderhoudsvoorziening aansluit bij een onderhoudsplan de continuïteit van het gemeentelijk voorzieningenniveau, zowel in kwalitatieve als in financiële zin, is gewaarborgd.

De onderhoud- of beheerplannen worden nader toegelicht in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting en de jaarrekening.

3.1.3 Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen -zoals afvalstoffenheffing en rioolheffing- die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b BBV (lees: niet voor bijdragen van het Rijk of provincie met een specifiek bestedingsdoel, deze worden op de balans opgenomen als vooruit ontvangen bedragen).

3.2 Mutaties voorzieningen

Voorzieningen dienen dekkend te zijn voor verplichtingen en onderbouwde risico's. Ze mogen daarom niet hoger of lager zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn gevormd. Als blijkt dat een voorziening te hoog is doordat verplichtingen wegvallen of risico's afnemen dan valt een gedeelte van de voorziening vrij ten gunste van de exploitatie. Dit laatste geldt niet als het gaat om voorzieningen opgebouwd uit bijdragen van derden, zoals voor afvalstoffen en riolering. Als deze voorzieningen te hoog zijn moeten de tarieven naar beneden bijgesteld worden en/of het overschot moet terugvloeien naar de inwoners.

Toevoegingen

• Toevoegingen moeten zijn gebaseerd op een onderbouwde of noodzakelijke omvang.

• Voorzieningen ter egalisatie van kosten worden afgestemd op de door de raad bepaalde kaders (in het bijzonder meerjarige beheer- en onderhoudsplannen).

• De voeding van voorzieningen vindt plaats via de begroting. Bij (verwachte) tekorten dienen de voorzieningen direct te worden aangevuld ten laste van het resultaat.

Onttrekkingen

• Werkelijke bestedingen worden rechtstreeks ten laste van een voorziening gebracht en blijven buiten de exploitatie. Deze uitgaven staan in directe relatie tot het doel van de voorziening.

• Voorzieningen mogen niet negatief zijn.

Afwijkingen in geraamde onttrekkingen of toevoegingen worden toegelicht in de tussentijdse rapportages en in de jaarrekening.

3.3 Opheffen voorzieningen

Het doel of de bestemming van een voorziening kan niet gewijzigd worden. Voorzieningen worden opgeheven als de verplichting en/of het risico waarvoor de voorziening is gevormd, is opgehouden te bestaan. Als opheffing van een voorziening volgens wet- en regelgeving, zoals het BBV, verplicht is, is voor het opheffen geen raadsbesluit nodig. Voorzieningen die niet wettelijk verplicht zijn worden opgeheven na een besluit van de raad.

3.4 Overige spelregels voorzieningen

1. Voorzieningen worden nominaal gewaardeerd (m.u.v. APPA-voorzieningen die een actuariële waardering vereisen).
2. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.
3. Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.
4. Verloop overzichten van voorzieningen zijn opgenomen in de programmabegroting en de jaarrekening.

3.5 Voorzieningen aan de activakant van de balans

Naast de hiervoor beschreven voorzieningen aan de passivazijde van de balans, kennen we ook voorzieningen aan de activazijde van de balans. Dit zijn voorzieningen die de waarde van een bezit corrigeren. Wij kennen twee van deze voorzieningen: de voorzieningen dubieuze debiteuren en de verliesvoorzieningen van het grondbedrijf. Deze twee bijzondere (soorten) voorzieningen worden niet opgenomen in de staat van voorzieningen, omdat zij in mindering worden gebracht op de posten waarop zij betrekking hebben, conform het BBV. Deze vallen dan ook buiten het kader van deze nota.

4 Slotbepalingen

Deze nota wordt aangehaald als de Nota reserves en voorzieningen gemeente Heerenveen 2026 - 2029. Deze nota treedt in werking per 1 januari 2026. Alle voorgaande nota reserves en voorzieningen komen per gelijke datum te vervallen. Bij onvoorziene omstandigheden en gegronde redenen behoudt de raad het recht om anders te beslissen, dan is opgenomen in deze nota.

Bijlage 1: overzicht reserves

Algemene reserve:

Naam reserve	Algemene reserve
Doel	Enerzijds als weerstandsvermogen van de gemeente, bedoeld om minimaal de risico's te kunnen opvangen en het niet bestemde rekeningresultaat mee te verrekenen. Een surplus is vrij te besteden ten behoeve van incidentele lasten. Anderzijds als verrekeningsmechanisme van incidentele baten en lasten om zo het structurele begrotingssaldo inzichtelijk te hebben.
Plafond	n.v.t.
Bodem	€ 15 miljoen (nota weerstandsvermogen 2025-2028)
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Jaarrekeningresultaat en incidentele baten.
Overig	De algemene reserve bestaat uit een vrij besteedbaar deel en een beklemd deel. Dit beklemde deel bedraagt tenminste € 15 miljoen, of meer als gevolg van de gekwantificeerde risicoberekening bij een weerstandsratio tussen de 1,0 en 1,4 conform de nota weerstandsvermogen 2025-2028.

Specifieke bestemmingsreserves:

Naam reserve	Frictiekosten concern
Doel	De reserve dient ter dekking van (eenmalige) frictiekosten door organisatieveranderingen.
Plafond	€ 1,0 miljoen
Bodem	0
Maximale looptijd	3 jaar
Voeding	n.b.
Overig	De reserve Frictiekosten concern wordt gebruikt om incidentele personeel gerelateerde kosten af te dekken. Frictiekosten zijn de kosten die gemoeid zijn met het oplossen van personele vraagstukken als gevolg van bezuinigingen, de kosten gemoeid met de verandering die nodig is om bezuinigingen te realiseren en de kosten gemoeid met het oplossen van personele vraagstukken.

Naam reserve	Projecten uit eigen middelen
Doel	Er worden diverse projecten uitgevoerd die niet op de staat van investeringen terechtkomen omdat deze uit eenmalige middelen worden gefinancierd en/of uit subsidies en bijdragen van derden worden gedekt. Nog niet bestede gemeentelijke middelen per ultimo boekjaar worden ten gunste van deze reserve gebracht en in het volgende boekjaar weer beschikbaar gesteld voor de betreffende projecten.
Plafond	n.v.t.
Bodem	0
Maximale looptijd	n.b.
Voeding	n.b.
Overig	

Naam reserve	Organisatieontwikkeling
Doel	De middelen zijn bedoeld voor de organisatie brede inzet op cultuur en gedrag en voor management development. Met als doel het bevorderen van effectief en efficiënter werken op een fijnere plek, met een ondersteunende structuur en aandacht voor de mens die bijdraagt aan een betere dienstverlening vanuit een gezonde financiële organisatie. Bestedingsplan: de middelen worden gelijkmatig over een periode van 3 jaar ingezet.
Plafond	€ 0,975 miljoen
Bodem	0
Maximale looptijd	3 jaar
Voeding	eenmalig
Overig	Zorgen voor realisatie, sturing en grip op de organisatie ontwikkeling, het gedrag wat daarvoor nodig is en zorgdragen voor voldoende borging.

Naam reserve	Afschrijvingskosten investeringen
Doel	Dekking genereren voor de afschrijvingskosten van (toekomstige) investeringsprojecten binnen de gemeente. Door incidentele middelen in een bestemmingsreserve te zetten worden daarmee structurele kosten voor afschrijvingen bespaard.
Plafond	Gelijk aan de omvang investeringen bij start afschrijvingen
Bodem	0
Maximale looptijd	
Voeding	Algemene reserve
Bestedingsplan	Investeringsprojecten waarvan de afschrijvingslasten uit deze reserve worden betaald worden voorgelegd aan de raad. Dit kan via een P&C-product of via apart raadsvoorstel. Per investering wordt een separate bestemmingsreserve ingesteld.
Overig	De rente dient wel uit de exploitatiebegroting te worden gefinancierd.

Naam reserve	Versnelling woningbouw
Doel	De middelen zijn bedoeld om de woningbouw tijdelijk te versnellen.
Plafond	€ 5 miljoen
Bodem	0
Maximale looptijd	5 jaar
Voeding	Algemene reserve
Bestedingsplan	Te maken kosten voor het versnellen van de woningbouw in de gemeente, zoals inhuur en het maken van plannen.
Overig	

Naam reserve	Olympische Spelen 2030
Doel	Bijdrage in het kader van de Olympische Spelen 2030 in Frankrijk, wanneer het schaatsonderdeel in Thialf wordt gehouden.
Plafond	€ 1,25 miljoen
Bodem	0
Maximale looptijd	6 jaar
Voeding	Algemene reserve
Bestedingsplan	Te maken kosten in het kader van de Olympische Spelen 2030 in Frankrijk. Frankrijk heeft geen permanente locatie waar het lange baanschaatsen kan worden gehouden. Er bestaat een kans dat hiervoor Thialf als locatie voor in aanmerking komt. Wanneer dat het geval is, dan is er budget nodig voor het organiseren hiervan.
Overig	Bij niet toekennen van Thialf als schaatslocatie voor de Olympische Spelen 2030, zal het bedrag worden toegevoegd aan de algemene reserve en zal deze bestemmingsreserve komen te vervallen.

Naam reserve	Baggeren
Doel	Het bereikbaar houden van diverse waterwegen en zorgen voor voldoende waterberging en afvoer.
Plafond	n.v.t.
Bodem	0
Maximale looptijd	2027
Voeding	Algemene reserve
Bestedingsplan	-
Overig	-

Naam reserve	Mobiliteitsfonds
Doel	Bij het realiseren van nieuwe ruimtelijke plannen of bij wijzigingen van functies is het van belang dat er voldoende parkeerruimte voor auto’s is in de openbare ruimte. Dit is van belang om de bereikbaarheid, de leefbaarheid en economische vitaliteit van onze gemeente te waarborgen.
Plafond	n.v.t.
Bodem	0
Maximale looptijd	4 jaar
Voeding	Afkoop parkeernorm
Overig	Wanneer bij plannen onvoldoende parkeerruimte wordt geregeld is een afdracht aan het mobiliteitsfonds vereist.

Naam reserve	Sociale huur
Doel	Het zorgen voor een voldoende aandeel sociale huurwoningen in de gemeente conform gemeentelijk beleid (woonvisie) en landelijke wetgeving en het financiële draagvlak groter maken.
Plafond	€ 1,0 miljoen
Bodem	0
Maximale looptijd	4 jaar
Voeding	Uit de Realisatiestimulans van het Rijk en bijdragen uit projecten waarbij de afgesproken norm niet is gerealiseerd.
Overig	

Naam reserve	WGA eigenrisicodrager
Doel	De middelen zijn bedoeld om risico's van het eigenrisicodragerschap arbeidsongeschiktheid (WGA-uitkering) op te vangen.
Plafond	€ 1,0 miljoen
Bodem	€ 0,2 miljoen
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Via exploitatie met € 200.000 per jaar van 2025 tot en met 2029 (0.4 overhead)
Bestedingsplan	n.v.t.
Overige informatie	De gemeente heeft de verzekering voor de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten Eigen Risicodrager (WGA ERD) beëindigd. Dat betekent dat we geen premie meer betalen voor de werkhervattingskas, maar dat we de WGA-uitkeringslasten en de reïntegratiekosten uit eigen zak betalen. Daarvoor is het nodig een robuuste reserve in te richten. De premielasten van de opgezegde verzekering gebruiken we gedurende 5 jaar om de reserve te vullen.

Dekkingsreserves:

Naam reserve	Centrumvisie Heerenveen
Doel	Aan- en verkoop van de supermarkt en herontwikkelingen
Plafond	€ 1,865 miljoen
Bodem	0
Maximale looptijd	4 jaar
Voeding	Algemene reserve (via exploitatie)
Overig	Dekking verschil aankoop- en verkoop supermarkt en deze benutten voor de herontwikkelingen in het centrum van Heerenveen.

Naam reserve	Energiefonds
Doel	Duurzame doelen en wensen realiseren
Plafond	n.v.t.
Bodem	0
Maximale looptijd	4 jaar
Voeding	Jaarlijkse bijdrage zonneparken
Overig	Voor de zonneparken in de onze gemeente wordt een jaarlijkse bijdrage tijdens de exploitatie gevraagd voor het Energiefonds. Met deze bijdragen kunnen diverse activiteiten op het gebied van duurzaamheid worden ontwikkeld.

Egalisatiereserves:

Naam reserve	Leegstand Kompenije/MFG Jubbega
Doel	De reserve is ingesteld in 2008 ter dekking van de gemeentelijke bijdrage in de toegenomen jaarlijkse exploitatie voor scholen, bibliotheek en Caleidoscoop.
Plafond	
Bodem	0
Maximale looptijd	31 december 2025; opheffen bij de jaarstukken 2025
Voeding	eenmalig
Overig	

Naam reserve	Afwaardering grond Zonnepark KNO
Doel	Opvangen waardeverschil afwaardering naar agrarische waarde ten opzichte van Zonneparkwaarde.
Plafond	n.v.t.
Bodem	0
Maximale looptijd	Einde erfpachtovereenkomst.
Voeding	eenmalig
Overig	Deze reserve is ingesteld in 2024. Bouwrijpe grond voor de aanleg van een zonnepark is overgedragen vanuit de grondexploitatie tegen een waarde van € 3.407.500. Dit is de getaxeerde waarde voor de bestemming zonnepark. Na 30 jaar ontruimt de erfpachter het in erfpacht uitgegeven perceel en vervalt de grond aan de gemeente en heeft het weer een agrarische waarde. De agrarische waarde is lager dan de Zonneparkwaarde van nu. Door nu jaarlijks te storten in een bestemmingsreserve 'Afwaardering grond zonnepark KNO' wordt een bestemmingsreserve gevormd voor de afwaardering van de grond over 30 jaar. 3-jaarlijks wordt de storting herzien, omdat de agrarische waarde van gronden kan wijzigen (positief en negatief). Deze mutatie wordt dan verwerkt in de bestemmingsreserve.

Bijlage 2: overzicht voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Naam voorziening	Gevolgen wet APPA
Soort	Voorzieningen verplichtingen en verliezen
Doel	Deze voorziening is gevormd om te voorzien in de pensioenaanspraken die voormalige) wethouders of hun nabestaanden hebben op de gemeente Heerenveen. Jaarlijks vindt een actualisatie plaats van de totale pensioenverplichtingen d.m.v. een actuariële herberekening.
Plafond	n.v.t
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Exploitatie d.m.v. van een geactualiseerde berekening van de rechten door een externe partij bij de jaarstukken.
Overig	Deze voorziening is verplicht op het moment dat je deze rechten niet hebt verzekerd.

Naam voorziening	Voorziening verlofsparen
Soort	Voorzieningen verplichtingen en verliezen
Doel	Deze voorziening is gevormd voor: - De verplichting die ontstaat naar aanleiding van het spaarverlof zoals dat vanaf 2022 van toepassing is. - Het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi. Dit verlof kent geen verjaringstermijn.
Plafond	n.v.t
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Exploitatie d.m.v. jaarlijks geactualiseerde berekening van de rechten bij de jaarstukken
Overig	In overeenstemming met de Notitie Arbeidskostengerelateerde verplichtingen van de commissie BBV dient een voorziening te worden gevormd voor alle aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarbij sprake is van een ongelijkmatig patroon.

Naam voorziening	Voorziening wachtgeld wethouder
Soort	Voorzieningen verplichtingen en verliezen
Doel	Afgetreden wethouders hebben recht op wachtgeld voor een bepaalde periode. Om financiële risico's te vermijden, is een voorziening getroffen voor de volledige duur van deze periode. Eventuele niet-benutte middelen zullen op een later moment vrijvallen ten gunste van het resultaat.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Exploitatie d.m.v. van een geactualiseerde berekening van de rechten door een externe partij bij de jaarstukken.
Overig	Wanneer een wethouder niet meer werkzaam is in de functie van wethouder heeft de voormalige wethouder recht op een loondoorbetaling. De duur van het wachtgeld is afhankelijk van de duur van de ambtsperiode. De regeling is als volgt: - Korter dan 3 maanden werkzaam als wethouder: 6 maanden wachtgeld

	- Tussen de 3 maanden en 2 jaar werkzaam als wethouder: 2 jaar wachtgeld - 2 jaar of langer wethouder: maximaal 3 jaar en 2 maanden (38 maanden) wachtgeld Deze loondoorbetaling vindt alleen plaats zolang de wethouder geen andere baan heeft aanvaard of de wethouder een baan heeft aanvaard waarbij zijn nieuwe salaris lager is dan het wachtgeld. Wanneer dat het laatste het geval is wordt een eventueel verschil nog vanuit het wachtgeld aangevuld.

Naam voorziening	**Voorziening RVU-regeling**
Soort	Voorzieningen verplichtingen en verliezen
Doel	Deze voorziening is gevormd voor medewerkers die gebruikmaken van de regeling voor vervroegd uittreden (RVU).
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Exploitatie d.m.v. jaarlijks geactualiseerde berekening van de rechten bij de jaarstukken.
Overig	n.v.t.

Onderhoudsvoorzieningen

Naam voorziening	**Voorziening sportvelden**
Soort	Voorzieningen ter egalisatie van lasten (ex. art. 44 lid 1c BBV)
Doel	Egalisatie van de lasten uit het meerjarige onderhoudsplan van de gemeentelijke sportvelden.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Jaarlijkse dotatie via de exploitatie, gebaseerd op het onderhoudsplan.
Overig	Het betreft kosten voor groot onderhoud over een 10 jarig voortschrijdende periode. Het meerjarig onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn om via een voorziening te laten verlopen.
Datum MJOP raad	2022

Naam voorziening	**Voorziening onderhoud kade- en oeverbescherming**
Soort	Voorzieningen ter egalisatie van lasten (ex. art. 44 lid 1c BBV)
Doel	Egalisatie van de lasten uit het meerjarige onderhoudsplan van de gemeentelijke kade- en oeverbescherming.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Jaarlijkse dotatie via de exploitatie, gebaseerd op het onderhoudsplan.
Overig	Het betreft kosten voor groot onderhoud over een 10 jarig voortschrijdende periode. Het meerjarig onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn om via een voorziening te laten verlopen.
Datum MJOP raad	Brede nota kapitaalgoederen 2023-2027 (vastgesteld in 2022)

Naam voorziening	Voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken
Soort	Voorzieningen ter egalisatie van lasten (ex. art. 44 lid 1c BBV)
Doel	Egalisatie van de lasten uit het meerjarige onderhoudsplan van de gemeentelijke civieltechnische kunstwerken.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Jaarlijkse dotatie via de exploitatie, gebaseerd op het onderhoudsplan.
Overig	Het betreft kosten voor groot onderhoud over een 10 jarig voortschrijdende periode. Het meerjarig onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn om via een voorziening te laten verlopen.
Datum MJOP raad	Brede nota kapitaalgoederen 2023-2027 (vastgesteld in 2022)

Naam voorziening	Voorziening groot onderhoud verhardingen
Soort	Voorzieningen ter egalisatie van lasten (ex. art. 44 lid 1c BBV)
Doel	Egalisatie van de lasten uit het meerjarige onderhoudsplan van de gemeentelijke verhardingen.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Jaarlijkse dotatie via de exploitatie, gebaseerd op het onderhoudsplan.
Overig	Het betreft kosten voor groot onderhoud over een 10 jarig voortschrijdende periode. Het meerjarig onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn om via een voorziening te laten verlopen.
Datum MJOP raad	Brede nota kapitaalgoederen 2023-2027 (vastgesteld in 2022)

Naam voorziening	Voorziening onderhoud gebouwen
Soort	Voorzieningen ter egalisatie van lasten (ex. art. 44 lid 1c BBV)
Doel	Egalisatie van de lasten uit het meerjarige onderhoudsplan van de gemeentelijke gebouwen.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Jaarlijkse dotatie via de exploitatie, gebaseerd op het onderhoudsplan.
Overig	Het betreft kosten voor groot onderhoud over een 10 jarig voortschrijdende periode. Het meerjarig onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn om via een voorziening te laten verlopen.
Datum MJOP raad	Brede nota kapitaalgoederen 2023-2027 (vastgesteld in 2022)

Voorziening voor vervangingsinvesteringen

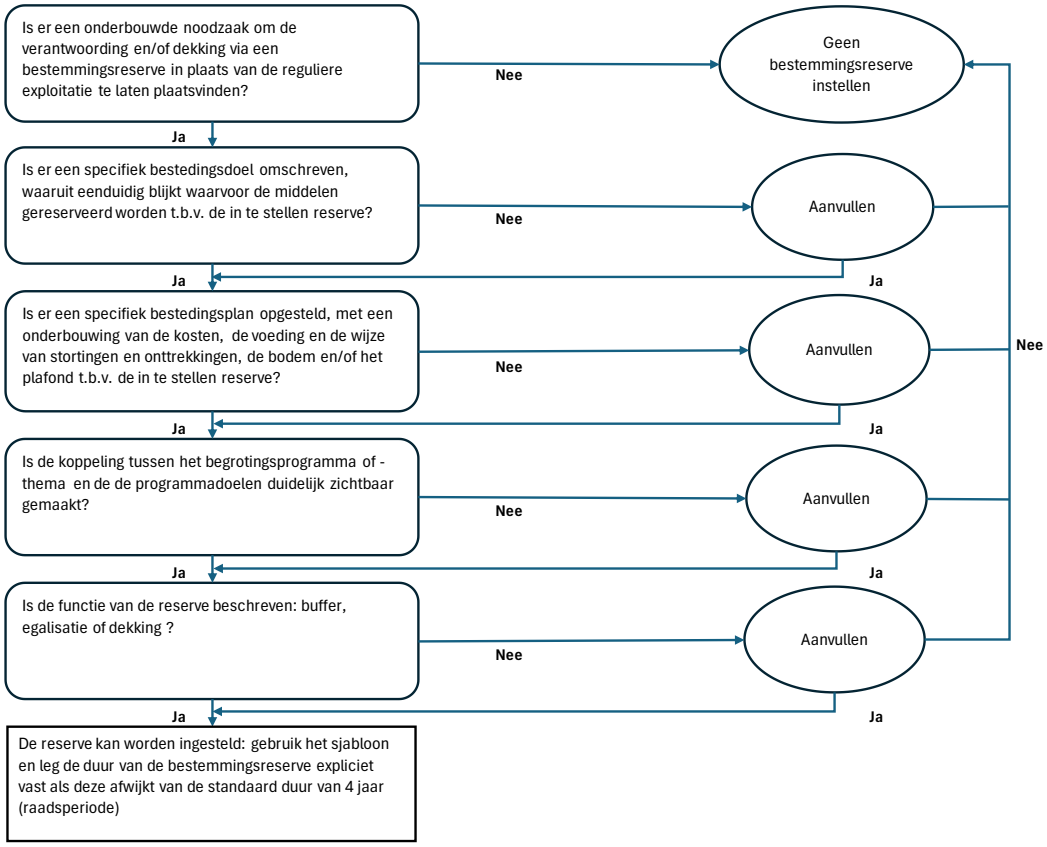
Naam voorziening	Voorziening rioleringen
Soort	Voorzieningen toekomstige vervangingsinvesteringen (ex. art. 44 lid 1d BBV)
Doel	Het vereffenen van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35 lid 1 sub b BBV.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Exploitatie d.m.v. (een deel van de) bijdragen van derden a.g.v. rioolheffing.
Overig	Investeringen mogen alleen direct ten laste van deze voorziening komen als: - het een vervangingsinvestering betreft - er een heffing voor wordt geheven ter dekking van deze kosten - er een uitvoeringsplan is opgenomen in het watertakenplan De voorziening voor vervangingsinvestering die bij de gemeente Heerenveen aanwezig is, betreft de voorziening voor vervangingsinvesteringen waarvoor rioolheffing kan worden geheven. Daarnaast is een nieuw Watertakenplan 2025-2029 vastgesteld in 2024, waarin een uitvoeringsplan is opgenomen van de benodigde vervangingsinvesteringen. Het saldo van de voorziening voor vervangingsinvesteringen komt overeen met de geraamde vervangingsinvesteringen in de planperiode (i.c. 2025-2029). Het betreft hier een van de voorziening egalisatie riolering afgesplitst deel specifiek voor vervangingsinvesteringen.

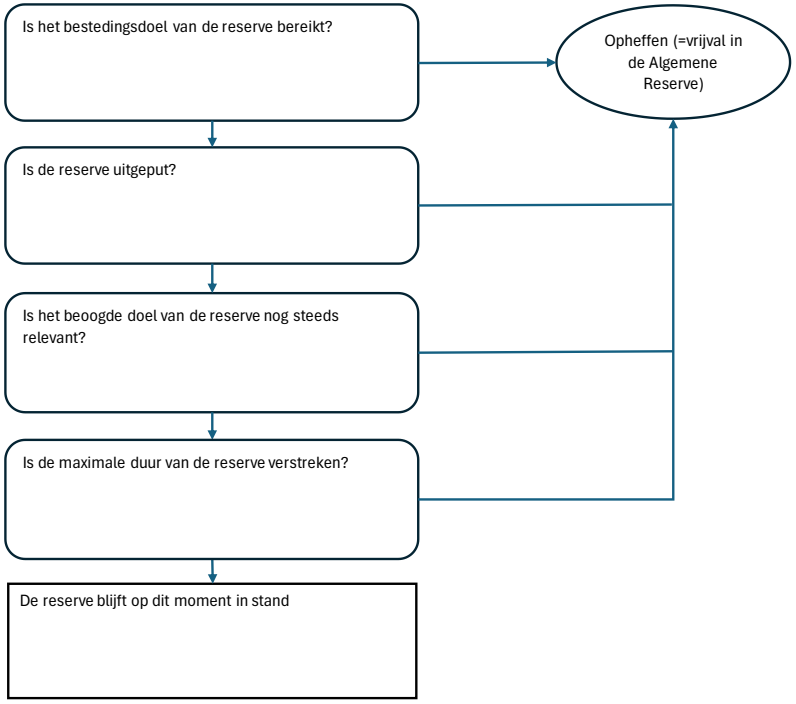
Voorziening voor van derden verkregen middelen

Naam voorziening	Voorziening afvalstoffenheffing
Soort	Voorzieningen van derden verkregen middelen (ex. art. 44 lid 2 BBV)
Doel	Via een gesloten systeem van baten en lasten de noodzakelijke exploitatie- en onderhoudskosten van de afvalvoorzieningen in de gemeente te vereffenen over de jaren heen, om zo een stabiele inkomsten en uitgavenstroom te bewerkstelligen met een gelijkmatige tarievenontwikkeling voor de inwoners.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Voormalig Duurzaamheidsfonds
Overig	Vervangingsinvesteringen op het gebied van afval lopen via een externe partij.

Naam voorziening	Voorziening egalisatie riolering
Soort	Voorzieningen van derden verkregen middelen (ex. art. 44 lid 2 BBV)
Doel	Via een gesloten systeem van baten en lasten de noodzakelijke exploitatie- en onderhoudskosten van de rioleringen in de gemeente te vereffenen over de jaren heen, om zo een stabiele inkomsten en uitgavenstroom te bewerkstelligen met een gelijkmatige tarievenontwikkeling voor de inwoners.
Plafond	n.v.t.
Bodem	n.v.t.
Maximale looptijd	n.v.t.
Voeding	Exploitatie d.m.v. (een deel van de) bijdragen van derden a.g.v. rioolheffing.
Overig	De bekostiging van de vervangingsinvesteringen loopt via de voorziening vervangingen riolering.

Bijlage 3: toetsingskader bestemmingsreserves

Is er een onderbouwde noodzaak om de verantwoording en/of dekking via een bestemmingsreserve in plaats van de reguliere exploitatie te laten plaatsvinden?
Nee
Geen bestemmingsreserve instellen
Ja
Is er een specifiek bestedingsdoel omschreven, waaruit eenduidig blijkt waarvoor de middelen gereserveerd worden t.b.v. de in te stellen reserve?
Nee
Aanvullen
Ja
Ja
Is er een specifiek bestedingsplan opgesteld, met een onderbouwing van de kosten, de voeding en de wijze van stortingen en onttrekkingen, de bodem en/of het plafond t.b.v. de in te stellen reserve?
Nee
Aanvullen
Ja
Ja
Is de koppeling tussen het begrotingsprogramma of -thema en de de programmadoelen duidelijk zichtbaar gemaakt?
Nee
Aanvullen
Ja
Ja
Is de functie van de reserve beschreven: buffer, egalisatie of dekking ?
Nee
Aanvullen
Ja
Ja
Nee
De reserve kan worden ingesteld: gebruik het sjabloon en leg de duur van de bestemmingsreserve expliciet vast als deze afwijkt van de standaard duur van 4 jaar (raadsperiode)

Is het bestedingsdoel van de reserve bereikt?
Opheffen (=vrijval in de Algemene Reserve)
Is de reserve uitgeput?
Is het beoogde doel van de reserve nog steeds relevant?
Is de maximale duur van de reserve verstreken?
De reserve blijft op dit moment in stand